

Televizní diváci mohli ze seriálu Četnické humoresky nabýt dojmu, že vstup do manželského stavu nebyl pro příslušníka četnického sboru žádným problémem. Pravý opak však byl pravdou...

Být četníkem byla svým způsobem řehole. Příslušník četnického sboru se nemohl politicky angažovat, byl zbaven volebního práva a byl dokonce omezen i v rozhodování o uzavření sňatku. Všechny zákazy a omezení měly za cíl zajistit dobrou pověst sboru a jeho vážnost. Zákon o četnictvu ve svém § 24 stanovil, že: Příslušníci četnického sboru se smějí ženiti jen, když jsou definitivní a obdrželi k tomu povolení příslušného velitelství, po případě ministerstva vnitra. Povolení lze udělit jen tomu, kdo dovršil čtyřletou službu u četnictva nebo 30. rok věku. Četnická správa vydala podrobný předpis o udělování povolení k sňatku příslušníkům četnictva. Výnos ministerstva vnitra č. 16.300/13-1928 ze dne 16. března 1928 stanovil, že povolení k sňatku pro podřízené četníky udílí příslušná zemská četnická velitelství a výjimky ministerstvo vnitra.

Pragmatický předpis pamatoval i na případy nebezpečí z prodlení, kdy by mohl nemocný nebo zraněný četník či jeho nevěsta zemřít dříve, nežli bude zemským velitelstvím vyřízeno potřebné povolení. V těchto případech mohl povolení k sňatku udělit představený velitel četnického oddělení. I v těchto případech však bylo podmínkou odsloužení čtyřleté služby, ke které se četník při nástupu do sboru zavázal, či dovršení 30 let věku.

Vydání povolení k sňatku bylo odepřeno v případech, že by zamýšleným sňatkem byly ohroženy služební zájmy, dobré jméno četnictva nebo kdyby dotčený četník upadl zamýšleným sňatkem v nouzi.

Prosby o povolení k sňatku musely být opatřeny kolkem v hodnotě 5 Kč a obsahovaly všechny okolnosti, rozhodné k posouzení mravních kvalit nevěsty, a dále okolnosti vylučující obavu, že četník sňatkem upadne v nouzi. Přílohu prosby tvořily:

- rodné (křestní) listy snoubenců,
- domovský list nevěsty,
- vysvědčení zachovalosti nevěsty,
- svolení otce nebo prohlášení zákonného zástupce (poručníka) a svolení poručenského soudu, je-li nevěsta nezletilá,
- úmrtní list zemřelého manžela nebo manželky, je-li některý ze snoubenců ovdovělý,
- doklad o rozloučení dřívějšího manželství, popřípadě prohlášení manželství neplatným,
- vede-li se proti žadateli trestní nebo kárné (disciplinární) řízení, písemné prohlášení nevěsty, že jest jí tato okolnost známa,
- je-li nevěsta cizí státní příslušnicí, legalizované potvrzení jejího příslušného domovského úřadu, že není podle zákonů státu, jehož je příslušnicí, proti sňatku závad.

Prosby, s výjimkou výše popsaných případů, kdy hrozilo nebezpečí z prodlení, byly předkládány služebním postupem a jednotliví představení konali potřebná šetření o rodinných a osobních

poměrech žadatele a jeho snoubenky, jakož i o mravních kvalitách nevěsty, a doplňovali je svým vyjádřením.

Vydané povolení k sňatku obsahovalo jméno, příjmení a služební zařazení žadatele a jméno a příjmení jeho snoubenky a mělo platnost nejdéle po dobu jednoho roku ode dne vydání. Je třeba poznamenat, že na udělení povolení k sňatku neměl četník právní nárok. Na základě rozhodnutí nejvyššího správního soudu č. 10.334/29 ze dne 24. května 1929 nebylo odepřením vydání povolení zasaženo do subjektivních práv příslušníka četnictva a je proto lhostejno, z jakých důvodů věcných úřad (velitelství) žádost příslušníka četnictva zamítne...

Uzavřením sňatku bez předepsaného povolení se četník dopouštěl přečinu podle § 780 vojenského trestního zákona. Četnická správa, vědoma si skutečnosti, že příslušníci četnictva jsou předmětem zájmu vdavekchtivých dívek a žen, prozíravě zakázala již v roce 1923 inserování nabídnutí k sňatku příslušníky četnictva v novinách. Uvedené situace samozřejmě využívali ke svému obohacení i různí podvodníci: Například brusič skla a agent Čeněk Malina, nabízející prodej skleněných výrobků, si dával do novin inzeráty jako četnický strážmistr a kandidát ženitby. Vdavekchtivým ženám pak psal pod falešným jménem Josef Jandera a lákal na nich pod slibem manželství větší peněžní obnosy, údajně na složení kauce...

Starosti s něžným pohlavím v Kravařích

Osazenstvo četnické stanice Kravaře v okrese Hlučín ve Slezsku bylo tvořeno velitelem, vrchním strážmistrem Františkem Volným a pěti strážmistry. Dva z nich, strážmistři Jindřich Heinz a Jakub Motloch již byli, stejně jako velitel stanice, ženatí. Naproti nim strážmistr František Vítek přes svoji čtyřicítku stále odolával úkladům lásky. Služebně nejmladší Jan Vaněk a Jan Mádr byli svobodní, avšak jen díky tomu, že jim dosud nemohlo být uděleno povolení k sňatku, neboť nesplnili podmínku odsloužení čtyřleté služby, ani nedovršili třicátý rok věku.

Oba Janové společně absolvovali školu pro výcvik četníků na zkoušku a již pouze měsíce je dělily od splnění čtyřleté služby u četnictva. Rovněž jejich nevěsty byly dychtivé po vstupu do svazku manželského. Nezřídká se při debatách ve staniční kanceláři střetávaly názory zkušených ženáčů s idealistickými představami svobodných o manželství. Zajímavé však byly historky, pojednávající o četnických nevěstách.

Šerm šavlí

Strážmistr Motloch často s oblibou vyprávěl všem známou historku, jak se před dvěma lety seznámil díky četnické správě se svojí chotí.

V roce 1928 zavedla četnická správa výnosem ministerstva vnitra č. 54.231/13-1928 staronovou zbraň do výzbroje četnictva. Stala se jí služební šavle pro výkonné četníky, která byla obdobou rakouské četnické šavle používané od samého zřízení četnictva. Všechny četnické stanice obdržely novou služební příručku v červených deskách s názvem Šerm šavlí, obsahující popis všech cviků se šavlí a povely k nim. Příručka byla napsána naprosto nesrozumitelně s využitím řady tělocvičných názvů a povelů, a podle toho vypadala i vycvičenost výkonného četnictva v šermu šavlí. Několik měsíců po zavedení služební šavle konal přehlídku kravařské stanice velitel četnického oddělení Opava II štábní kapitán Jaroslav

Stukavec. Prověrka v šermu šavlí tehdy dopadla naprosto katastrofálně a vrchní strážmistr Volný dostal rozkaz sjednat do jednoho měsíce nápravu.

Šerm šavlí cvičila pod vedením staničního velitele celá stanice a kromě toho jej nacvičovali ve svém volnu i jednotliví četníci, kteří si za tím účelem půjčovali uvedenou služební příručku. Strážmistr Motloch nemohl stále pochopit rozdíly mezi jednotlivými povely: Vrchní sek! Vpravo vrchní sek! Vpravo spodní sek! Proto se při jedné z obchůzek svěřil se svým trápením místní slečně učitelce Marušce Sýkorové, o níž věděl, že chodí cvičit do Sokola a předpokládal tudíž, že by mohla ovládat povely k jednotlivým cvikům. Při rozhovoru se dozvěděl, že slečna je dokonce šermířkou a povelovou techniku, jakož i jednotlivé cviky se šavlí dle nové četnické příručky teoreticky, ale i prakticky ovládá. Strážmistra o tom přesvědčila poté, co jí půjčil do ruky služební šavli.

Jelikož se kvapem blížil termín přezkoušení stanovený panem oddílovým, byla po společné poradě kravařských četníků slečna učitelka pozvána do četnických kasáren, aby zde vyučovala šerm šavlí. Celá stanice nastoupila na dvoře četnických kasáren a pod velením slečny učitelky cvičila jeden cvik za druhým. Nácvik se poněkud prodloužil, a tak strážmistr Motloch považoval za svoji povinnost doprovodit slečnu ve tmě domů. Z doprovodu konaného ze slušnosti se však vyvinula několikahodinová procházka a v následujících dnech následovalo první randíčko. Štábní kapitán Stukavec nemohl uvěřit pokroku, který kravařští četníci v šermu s šavlí dosáhli. S potěšením konstatoval, že cvičí nejlépe z celého jím řízeného oddělení. Až když pan štábní po čase prošetřoval prosbu strážmistra Motlocha o povolení k sňatku se slečnou Marií Sýkorovou, dozvěděl se, jak to tenkrát s výcvikem v šermu s šavlí skutečně bylo.

Vyléčená žárlivost

V povznesené náladě se strážmistr Heinz svěřil s vlastní příhodou z doby své služby na jedné podkarpatoruské četnické stanici. Upozornil, že je to vůbec poprvé, kdy se svěruje se svojí žárlivostí, která ho málem stála život.

Byl se svojí chotí krátce ženatý a jelikož si chtěl zařídit domácnost, nechal se stabilizačními výhodami zlákat k přemístění na Podkarpatskou Rus. Heinzovi bydleli v pronajaté dřevěné chatce. Měl krásnou o téměř deset let mladší ženu, na kterou svého času neskutečně žárlil. Krása dvacetileté paní strážmistrové Heinzové poutala zraky mužů širokého okolí. Kromě toho s paní Karlou rádi koketovali i ostatní kolegové z četnické stanice. To bylo něco na žárlivého manžela. Situace se ještě přiostrčila po bále, jehož velkou část paní strážmistrová protančila s manželovým kolegou strážmistrem Petříkem. Na svobodného Petříka začal najednou strážmistr Heinz koukat drobnohledem jako na soka.

Jednoho prosincového dne měl strážmistr Heinz vzhledem k malému počtu odsloužených nočních hodin plánovanou obchůzku až do půlnoci. Před odchodem řekl ženě, ať na něho nečeká a jde spát, ale požádal jí, aby mu rozestlala. Krutý mráz nutil k rychlejší chůzi, a tak se stalo, že strážmistr byl s předepsanou obchůzkou hotov o tři hodiny dříve. Těšil se do teplé manželčiny náruče. Když přišel k chatce, zjistil, že ačkoliv není ještě ani devět hodin, u Heinzů je zhasnuto. Domníval, se že choť již spí. Těsně u chaty se ale zarazil, neboť v čerstvě napadlém sněhu osvětleném měsíčním svitem spatřil stopy pánských bot. Jako správný četník na objevenou stopu zareagoval a šel po ní jako ohař. Stopy vedly na zahrádku k žebříku přistavenému k oknu ložnice. To byla voda na mlýn strážmistrový žárlivosti. Začal ihned lamentovat na mizerného kolegu Petříka, který zatímco on se na předepsané obchůzce brodí v

mrazu závějemí, si užívá s jeho chotí. S dřívějším návratem totiž hříšníci nepočítali. Mráz nemráz, rozhodl se, že záletníka vytréstá. Posadil se proto na lavičku pod kolnou a hlavou se mu honily myšlenky, co se asi v jejich ložnici odehrává. Paní Karlu i kolegu Petříka proklínal a nakonec oba zatratil. Mráz zalézal již tak promrzlému četníkovi za nehty, ale touha po pomstě ho nutila vydržet. Bylo již před půlnocí, byl zmrzlý na kost, ale stále se nic nedělo. Nehodlal dále čekat a rozhodl se k činu. Na kost promrzlý šel k chatce. Rázně zaklepal na vstupní dveře a v pravé ruce dřímá sukovici ke ztrestání záletníka. Až na druhé zaklepání přišla otevřít rozespalá paní Karla a padla muži kolem krku. Pátravě koukal po dalších stopách v příbytku, ale žádnou nenašel. Choť mu uvařila horký čaj, ale místo toho, aby ho litovala, tak mu ještě řádně vyčinila. Opakovaně mu totiž připomínala, že je třeba přibouchnout okno do ložnice, aby do místnosti nefičelo. Sama si musela vzít jeho boty, přistavit žebřík a rozeschlé okno přibouchnout. Přece nechce, aby mu jeho krásná ženuška nastydla a umřela...

Po chvíli se jí však prokřehlého mužička zželelo a uložila ho do své, vyhřáté části postele. Kdyby tak věděla, proč je mužiček tak promrzlý. Skončilo to tehdy pořádnou rýmou, ale žárlivost byla vyléčena... Měl výčitky, že svou ženušku z něčeho tak ošklivého, jako je nevěra podezíral. V duchu odpouštěl jí i strážmistru Petříkovi všechna nařčení. Bylo to vůbec poprvé, co svoji příhodu někomu vyprávěl. A svojí drahé ženě ji ani vyprávět nehodlal.

Ověřený způsob

Strážmistři Jan Mádr a Jan Vaněk byli nerozlučnými přáteli. Přispěl k tomu fakt, že se znali již z nástupní školy a také to, že v kravařovských četnických kasárnách sdíleli společnou světnici. Jak je výše uvedeno, byli svobodní, to však neznamená, že by neměli žádné zkušenosti s ženským pohlavím.

Strážmistru Vaňkovi pomohla k seznámení s jeho milou Aničkou Nejtkovou náhoda. Několik měsíců před zavedením služební šavle, v květnu 1928, zavedla československá četnická správa pro výkonné četnictvo ještě jednu novinku. Výnosem ministerstva vnitra č.

15.144/13-1928 byla do četnické výstroje zařazena služební přilba. Od doby vzniku samostatného československého státu byla totiž stará rakouská četnická přilba nahrazena čapkou - brigadýrkou.

První obchůzku ve služební přilbě konal strážmistr Vaněk hned 1. května. Máj, lásky čas. Bylo parné počasí, takže strážmistr měl tu možnost ihned poznat nevýhody uvedené novinky. Vlasy měl úplně propocené, zlatá brigadýrka, lamentoval. A to ještě nevěděl o další nevýhodě přilby, k jejímuž kovovému lemování za mrazu přimrzaly ušní boltce. Na břehu Opavice se místy koupali lidé. Pojednou strážmistr zaslechl výkřik volání o pomoc. Někdo se topil. Strážce zákona se rozhodně rozběhl k místu volání, vběhl do vody a vytáhl z řeky topící se dívku. Byla již pod hladinou. Až když ji nesl v náručí na břeh, všiml si jejího krásného těla v přiléhajících plavkách. Od obchodníka Nejtka, otce zachráněné, dostal jako odměnu za zachránění dcery stříbrnou tabatěrku. Tím však příběh nekončí. Oba mladí se do sebe zahleděli a strážmistr Vaněk dostal kromě tabatěrky i otcovo svolení a nyní netrpělivě čekají na možnost sepsat prosbu o povolení k sňatku.

Podstatně hůř na tom byl strážmistr Mádr. Zahleděl se do Mařenky Horákové. Jeho láska byla opětována. Jakmile se o ní však dozvěděl Mařenčin otec, hospodář Horák, bylo zle. Byl totiž názoru, že četník není žádná existence. Jeden den se ho bojí celá vesnice, ale druhý den může být zastřelený pytlákem nebo vyhozený ze sboru pro nějakou maličkost. Strážmistr Mádr se panu otci snažil vysvětlit, že to s tím vyhozením od četnictva není tak horké, i když musel přiznat, že takové případy se již skutečně staly a psalo se o nich i v novinách a interpeľovalo

dokonce v parlamentu. Starý Horák si však stál na svém a přinutil strážmistra, aby mu dal své čestné slovo, že za jeho Mařenkou nebude chodit.

Od té doby byl strážmistr Mádr jak tělo bez duše. Slovo dané četníkem však platí, o tom nebylo sporu. Spolubydlící strážmistr Vaněk, který byl Mádrovým trápením nejvíce postižen, začal spekulovat. Ano, četník musí dané slovo dodržet. Ovšem zajímalo by ho, zdali stejný slib otci dala i Mařenka. Když nemůže četník za Mařenkou, musí Mařenka za četníkem...

Do svého plánu zapojil Vaněk i svou nastávající, Aničku Nejtkovou, která s vymyšleným plánem seznámila Horákovici Mařenku. A tak vše šlo dál svým životem. Po chvíli se strážmistr začal opět trápit. Od starého Horáka, před nímž byl i za součinnosti jeho ženy vztah Mařenky s četníkem úspěšně tajen, nikdy milenci neobdrží potřebné svolení. Přítel Vaněk však ani v tomto případě nezklamal.

Jednoho dne přiběhla do Horákovici statku ustrašená Anička Nejtková a předala hospodáři dopis na rozloučenou psaný jejích Mařenkou. Loučila se v něm s rodiči i se svým milovaným strážmistrem. Rozhodla se skončit svůj život skokem do mlýnského náhonu, neboť věděla, že otec její lásce s četníkem nepřeje a ona v ostudě žít nehodlá. Otcí jeho bránění lásce odpouští, bylo jí to souzeno... Hospodář se ke smrti vyděsil a navíc mu začala činit jeho žena, které se urostlý četnický strážmistr líbil. Kdo, že si holku s outěžkem vezme, taková ostuda! Horák se rozběhl k mlýnu a když byl na místě, spatřil zde strážmistra Mádra, jak z vody v náručí vynáší jeho dceru Mařenku v promočených šatech. Omluvil se Mařence a děkoval strážmistrovi za záchranu dcery a řekl mu, že tímto činem si ho získal. Vrátil mu dané čestné slovo a dodal, že budou-li s Mařenkou chtít, vystrojí jim veselku. Ani si v tom rozrušení nestačil všimnout, že Mařenka má suché vlasy. Strážmistr Vaněk pod vlivem své osobní zkušenosti připravil sehrání komedie na starého Horáka. Byl totiž nejvyšší čas, neboť již končila čtyřletá doba služby, ke které se oba strážmistři při nástupu k četnictvu zavázali, a mohli tudíž podat své prosby o povolení k sňatku.

Článek byl zpracován za využití povídky Něžné pohlaví z autorovy knihy Četnické čtyřlístky vydané v roce 2005 nakladatelstvím PRAGOLINE .

JUDr. Michal Dlouhý